

Genetycznie uwarunkowane tubulopatie w Polsce – dane z rejestru PTNefD

M. Zaniew*, A. Moczulska, M. Szczepańska, M. Mizerska-Wasiak, A. Rogowska-Kalisz, K. Gadomska-Prokop, I. Załuska-Leśniewska, B. Pulcer, G. Siteń, J. Zawadzki, O. Bjanid, A. Wasilewska, M. Tkaczyk, J. Antoniewicz, K. Jobs, A. Krzemień, K. Kiliś-Pstrusińska, K. Pawlaczyk, P. Sikora*

Praca wielośrodkowa

* Koordynator rejestru

Wprowadzenie – problematyka chorób rzadkich

- Według Unii Europejskiej rzadkie choroby, inaczej choroby sieroce (orphan diseases), to choroby występujące z częstością mniejszą niż 1 : 2000 osób. Do nich należą uwarunkowane genetycznie tubulopatie.
- Choroby rzadkie, pomimo olbrzymiej różnorodności klinicznej, są związane z podobnymi przeszkodami zarówno dla chorego, jak i lekarza – opóźnionym rozpoznaniem, trudnością z dostępem do badań diagnostycznych, brakiem zainteresowania firm farmaceutycznych, bardzo kosztowną terapią, problemami psychologicznymi, izolacją społeczną chorych, niedocenianiem problemu przez organizatorów służby zdrowia.
- W monitorowaniu rzadkich chorób ogromną rolę odgrywają rejestry chorób.

Rzadkie choroby są częste !!!

Wprowadzenie – genetycznie uwarunkowane tubulopatie

- Niewiele danych epidemiologicznych oraz trudności w diagnostyce (niewielkie doświadczenie, ograniczone możliwości diagnostyki genetycznej w kraju) i leczeniu (brak standardów terapeutycznych).
- Brak jest danych dotyczących liczby osób chorujących w Polsce na wrodzone tubulopatie oraz pozostałych danych związanych z tymi chorobami (zastosowania diagnostyki genetycznej i jej przydatności, czasu przeżycia chorych, przyczyn śmiertelności, chorób współistniejących, obciążenia/nosicielstwa w rodzinach itp.).
- Stało się to powodem przeprowadzenia badania ankietowego (2012 r.) –
„Wrodzone tubulopatie w polskich ośrodkach nefrologii dziecięcej”

Wprowadzenie

Badanie ankietowe – wnioski

XII Sympozjum PTNefD, Lublin 2013 r.

- rzadka rozpoznawalność m.in. zespołu Barttera, Gitelmana, dRTA.
- w większości przypadków rozpoznanie bez potwierdzenia genetycznego (80%).
- rozbieżności terapeutyczne dot. leczenia większości tubulopatii (niewielkie doświadczenie lekarzy wobec małej liczby chorych w jednym Ośrodku).

Badanie ankietowe – diagnostyka genetyczna

XII Sympozjum PTNefD, Lublin 2013 r.

Rodzaj tubulopatii	Wynik	Miejsce wykonywania badań
FHHNC (23 pacjentów)	Mutacje genu CLDN 16	Prof. Martin Konrad, Muenster, Niemcy
Zespół Lowe'a (7 pacjentów)	4 chorych – potwierdzono	brak danych
	3 chorych - nie potwierdzono	Genomed, Warszawa
Choroba Denta (4 pacjentów)	mutacje genu CLCN5	Prof. Michael Ludwig, Bonn, Niemcy
Zespół Barttera (2 pacjentów)	analiza w toku	Dr Daniel Bichet, Montreal, Kanada
Zespół Barttera (1 pacjent)	analiza w toku	Prof. Martin Konrad, Muenster, Niemcy
Krzywica hiposfatemiczna (1 pacjent)	nie potwierdzono (badanie genu PHEX)	Zakład Genetyki Medycznej, CZD, Warszawa
Kwasica cewkowa dystalna (1 pacjent)	brak danych dot. rodzaju mutacji	brak danych
Zespół Liddle'a (1 pacjenta)	brak danych dot. rodzaju mutacji	brak danych
Zespół Gordona (1 pacjent)	analiza w toku	Dr KM O'Shaughnessy Cambridge, Wlk. Brytania

U 27 pacjentów (ok. 17%)
rozpoznanie genetyczne

Badania genetyczne w diagnostyce były wykonane w **41 przypadkach (25%)**

Wprowadzenie – Genetyczny Rejestr Tubulopatii

Powołanie w 2013 r. rejestru wrodzonych tubulopatii pod patronatem PTNefD (**POLTube**).

Cel główny: poprawa opieki medycznej i losu osób z wrodzonymi tubulopatiami.

Poprzez:

- Identyfikacja i monitorowanie (skala problemu).
- Gromadzenie danych epidemiologicznych i klinicznych.
- Promowanie i pomoc w diagnostyce genetycznej.
- Promowanie problematyki.
- Określenie kierunku działań edukacyjnych i ich efektywności.

□ **Cel badania:**

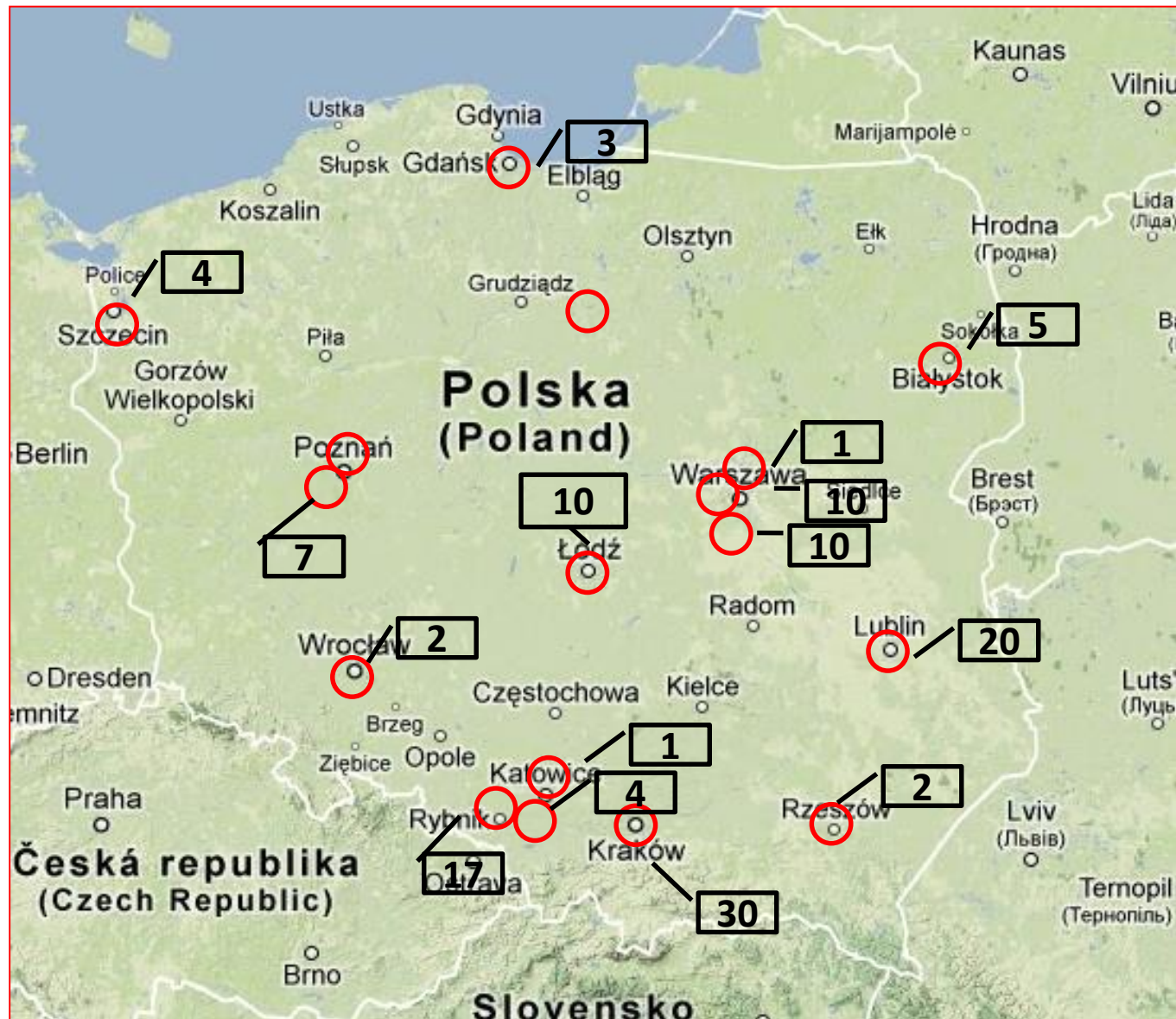
Przedstawienie dotychczasowych wyników funkcjonowania rejestru.

Wyniki – dane ogólne (stan na luty 2014 r.)

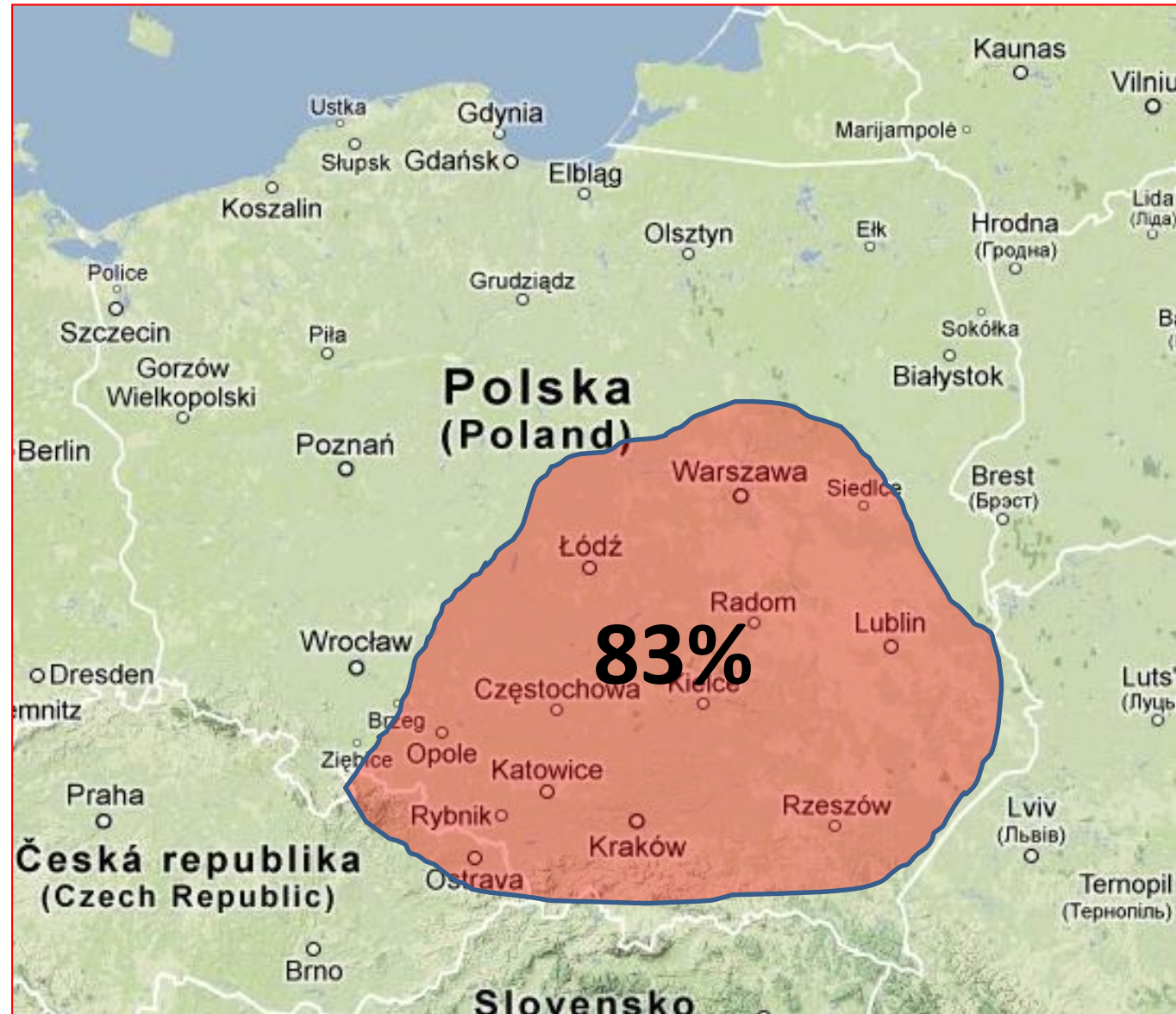
- Zebrano dane/krew **128 chorych** (w tym 12 dorosłych) pochodzących > 100 rodzin (12 rodzajów tubulopatii).
- U **98 pacjentów (77%)** rozpoznanie zostało potwierdzone genetycznie, poprzez ujawnienie mutacji określonych genów.
- U 30 (23%) chorych nie udało się dotychczas uzyskać potwierdzenia genetycznego choroby (22 chorych w trakcie analizy).
- U części (**37 spośród 47 przebadanych**) krewnych pacjentów z zespołem Lowe (10 z 17 kobiet), Denta (5 z 8 kobiet), moczówką nerkową (6 z 9 kobiet) i FHHNC stwierdzono nosicielstwo określonych mutacji genetycznych.
- Nie ujawniono pokrewieństwa rodziców.

Częstość/rozmieszczenie tubulopatii w kraju

Częstość/rozmieszczenie tubulopatii w kraju

Wyniki

	Liczba pacjentów (dorośli)	Pacjenci z wynikiem genetycznym	Badanie genetyczne – w trakcie	Rodzaj genu (liczba pacjentów)	wykluczono tubulopatię/brak potwierdzenia	Geny	Model dziedziczenia
FHHNC	28(3)	28	-	CLDN16 (28)	-	CLDN16, CLDN19	AR
Denta ch.	12(0)	9	2	CLCN5 (9)	wykluczono CLCN5/OCRL (1)	CLCN5, OCRL	X-linked
Lowe'a z.	13(0)	12	-	OCRL (12)	1	OCRL	X-linked
dRTA	14(3)	10	2	ATP6V1B1 (1)/ATP6V0A4 (4)/SLC4A1 (5)	2	ATP6V1B1, ATP6V0A4, SLC4A1, CA II	AR, AD (SLC4A1)
NDI	14(1)	12	2	AVPR2 (10)/AQP2 (2)	-	AVPR2/AQP2	X-linked, AR/AD (AQP2)
Bartera z.	8(0)	-	4	-	4 (U 6 wykluczono mutację ROMK)	SLC12A2 (typ I), ROMK/KCNJ1 (typ II), CLCNKB (typ III), BSND (typ IV), CASR (typ V)	AR
Cystynuria	16(0)	15	1	SLC3A1 (3)/SLC7A9 (12)	-	SLC3A1, SLC7A9	AR
Gordona z.	13(4)	9	4	WNK1 (1)/KLHL3 (7)	-	WNK1, WNK4, KLHL3, CUL3	AD, AR (KLHL3)
Liddle'a z.	2(1)	-	2	-	-	SCNN1B, SCNN1G	AD
Glikozuria	5(0)	3	2	SLC5A2 (3)	-	SLC5A2	AR
Gitelmana z.	1(0)	-	1	-	-	SLC12A3	AR
Cystynozą	2(0)	-	2	-	-	CTNS	AR
łącznie	128(12)	98	22		8		

Dyskusja - częstość

	Pacjenci z wynikiem genetycznym	Badanie genetyczne – w trakcie	Rodzaj genu (liczba pacjentów)	Pacjenci – wykluczono tubulopatię	Geny	Model dziedziczenia
FHHNC	28	-	CLDN16 (28)	-	CLDN16, CLDN19	AR
Denta ch.	9	2	CLCN5 (9)	wykluczono CLCN5/OCRL (1)	CLCN5, OCRL	X-linked
Lowe'a z.	12	-	OCRL (12)	1	OCRL	X-linked
dRTA	10	2	ATP6V1B1 (1)/ATP6V0A4 (4)/SLC4A1 (5)	2	ATP6V1B1, ATP6V0A4, SLC4A1, CA II	AR, AD (SLC4A1)
NDI	12	2	AVPR2 (10)/AQP2 (2)	-	AVPR2/AQP2	X-linked, AR/AD (AQP2)
Barttera z.	-	4	-	4 (U 6 wykluczono mutację ROMK)	SLC12A2 (typ I), ROMK/KCNJ1 (typ II), CLCNKB (typ III), BSND (typ IV), CASR (typ V)	AR
Cystynuria	15	1	SLC3A1 (3)/SLC7A9 (12)	-	SLC3A1, SLC7A9	AR
Gordona z.	9	4	WNK1 (1)/KLHL3 (7)	-	WNK1, WNK4, KLHL3, CUL3	AD, AR (KLHL3)
Liddle'a z.	-	2	-	-	SCNN1B, SCNN1G	AD
Glikozuria	3	2	SLC5A2 (3)	-	SLC5A2	AR
Gitelmana z.	-	1	-	-	SLC12A3	AR
Cystynoza	-	2	-	-	CTNS	AR
łącznie	98	22		8		

- Brak potwierdzenia genetycznego z. Barttera
- Mała liczba pacjentów z z. Gitelmana – (szacowana częstość 1:40 000)
- Brak pacjentów ch. Denta z mutacją OCRL (Dent2) – wg danych 15%

Rejestr Tubulopatii (POLTube) - Korzyści

1. Promowanie i koordynacja badan genetycznych

- Wzrost liczby chorych z genetycznym potwierdzeniem rozpoznania klinicznego **17% ----- >> 77%**
- Badania genetyczne u członków rodzin (określenie nosicielstwa, podejrzenie łagodnego fenotypu)
- Poprawa poradnictwa genetycznego
- Wykrycie nowych mutacji

Rejestr Tubulopatii (POLTube) - Korzyści

2. Gromadzenie danych klinicznych

- analiza genotypowo-fenotypowa poszczególnych tubulopatii, patrz sesja plakatowa – choroba Denta
- współpraca z innymi Ośrodkami (m.in. z. Lowe'a - zaburzenia hemostazy)

Przeświadczenie – pacjent z tubulopatią, pacjentem realnym !!!

Wnioski

Wprowadzenie rejestru wrodzonych tubulopatii umożliwiło:

- poznanie dotychczas nieznanych danych epidemiologicznych,**
- doprowadziło do uzyskania wysokiego odsetka potwierdzeń genetycznych,**
- poprawiło poradnictwo genetyczne i stanowi podstawę do wielu analiz.**

Wnioski

Wprowadzenie rejestru wrodzonych tubulopatii umożliwiło:

- ❑ **poznanie dotychczas nieznanych danych epidemiologicznych,**
- ❑ **doprowadziło do uzyskania wysokiego odsetka potwierdzeń genetycznych,**
- ❑ **poprawiło poradnictwo genetyczne i stanowi podstawę do wielu analiz.**

Ale jeszcze dużo przed nami ....

- ❑ **Ocena przyczyn nierównomiernego rozmieszczenia i niskiej rozpoznawalności/zgłaszalności niektórych tubulopatii.**
- ❑ **Rozszerzenie Rejestru o pozostałe tubulopatie.**
- ❑ **Szczegółowa analiza kolejnych tubulopatii (dane kliniczne, powikłania itp.).**

Pozostałe tubulopatie

- Pierwotna kwasica cewkowa proksymalna
- Izolowana hipomagnezemia
- Hipourykemia
- Krzywica hipofosfatemiczna
- CASR –related
- EAST
- inne

Podziękowania

- Krzysztof Pawlaczyk, Klinika Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych, Poznań, Poland
- Krzysztof Kiryluk, Department of Medicine, Division of Nephrology, Columbia University, New York, USA
- Daniel Bichet, Hôpital du Sacré-Coeur, Université de Montréal, Montréal, Canada
- Rosa Vargas-Poussou, Département de Génétique, Hôpital Européen Georges Pompidou, Paris, France
- Bodo Beck, University of Cologne, Institute of Human Genetics, Cologne, Germany
- Michael Ludwig, Institute for Clinical Chemistry and Clinical Pharmacology, Bonn University Medical Center, Bonn, Germany
- Martin Konrad, Department of General Pediatrics, University Hospital Münster, Münster, Germany